

Dr. Cristian NUICĂ*

Un obiectiv comun: protejarea statutului instituțional și funcțional al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, condiție a protejării dreptului la egalitate de șanse și nediscriminare pe teritoriul României

Prezentul articol ține locul unui manifest public adresat forurilor conducătoare ale statului român. Am în vedere contextul actualei reforme, care, fără o analiză adecvată, ar putea afecta funcționalitatea unor instituții vitale pentru garantarea democrației și a drepturilor omului în România. Mă refer aici, în primul rând, la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD și/sau Consiliul). Aduc argumente juridice și sociale menite să conștientizeze necesitatea protejării și consolidării celei mai importante și eficiente instituții de garantare a condițiilor de egalitate și nediscriminare din România, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a înființat prin H.G. nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, ca organ de specialitate al administrației centrale, în subordinea Guvernului.

În urma modificărilor graduale aduse Ordonanței de Guvern nr. 137/2000, prin Legea nr. 48/2002, Ordonanța de Guvern nr. 77/2003 precum și prin Legea nr. 27/2004, standardele minimale prevăzute în Directivele europene au fost transpuse în parte în legislația românească însă, cum a precizat Comisia Europeană în rapoartele sale, au persistat diferențe între legea internă și dispozițiile cuprinse în *acquis*-ul comunitar, respectiv în Directivele Consiliului 2000/43/EC și 2000/78/EC. Din acest motiv, legislația anti-discriminare necesită în continuare amendamente¹.

Pentru ca la data aderării României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, legislația națională anti-discriminare să nu fie discordantă cu directivele comunitare, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 324/2006, lege cu caracter organic, care a adus transformări majore privind standardele în domeniul nediscriminării. În special, a fost ridicat statutul CNCD luând drept ghid directivele comunitare menite să prevină, să sancționeze și să monitorizeze faptele de discriminare.

Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea <LLNK 12000 137130 301 0 34>Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără

* Doctor în drept al Școlii Doctorale de Drept a Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București, Directorul Direcției Juridice din cadrul CNCD
Email: ncristian_lex@yahoo.com.
Manuscris primit la data de 25 iunie 2025.

1 A se vedea Rapoartele Regulare ale Comisiei Europene, anii 2001-2006.

deosebire de origine rasială sau etnică² și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă³. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării devine autoritate națională cu atribuții administrativ-jurisdicționale care investighează și sancționează contravențional faptele sau actele de discriminare, *autonomă*, cu *personalitate juridică*, aflată *sub control parlamentar* și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte⁴.

Este de subliniat că în exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării își desfășoară activitatea în mod independent, fără ca aceasta să fie îngrădită sau influențată de către alte instituții ori autorități publice⁵.

Cu privire la noul statut instituțional și de independență al CNCD, astfel cum a fost acesta reglementat prin Legea nr. 324/2006, Comisia Europeană a comunicat următoarele: „...legea respectă standardele Uniunii Europene cu privire la independența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”⁶.

În contextul analizei modificărilor aduse de Legea nr. 324/2006, în Comunicarea Comisiei din 26 septembrie 2006, Comisia Europeană a precizat: „Legea privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare a fost amendată pentru a respecta standardele Uniunii Europene cu privire la independența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”⁷.

O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare este cea care transpune cele două mari directive comunitare în materie de nediscriminare, respectiv Directivele 2000/43/EC și 2000/78/EC. Transpunerea legislației comunitare în materie de nediscriminare, obligatorie în legislația internă a statelor membre, respectiv a dispozițiilor art. 13 din Directiva 2000/43/EC și art. 18 din Directiva 2000/78/EC, include desemnarea/înființarea unui organism național pentru promovarea tratamentului egal al tuturor persoanelor, pentru aplicarea legislației interne în materie de nediscriminare, respectiv pentru sancționarea juridică a discriminărilor.

Transformarea CNCD din organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, în autoritate de stat, autonomă, aflată sub control parlamentar, dar nu subordonată Parlamentului (art. 16, art.17, art.18 din legea nr. 324/2006) îndeplinește standardul de independență prevăzut în legislația europeană în materia nediscriminării, fapt subliniat și în concluziile Comisiei Europene,⁸.

2 Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000.

3 Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

4 A se vedea art. 16 din Legea nr. 324/2006.<LLNK 12000 137130 301 0 34>

5 A se vedea art.17 din Legea nr. 324/2006.

6 Comunicarea Comisiei Europene din 26 septembrie 2006.

7 A se vedea COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, Brussels, 26/09/2006, COM (2006), 2. OTHER ISSUES WHICH NEEDED FURTHER PROGRESS IN MAY 2006; 2.1 Political criteria, *Protection and integration of minorities*; pag. 40: “...The law on preventing and sanctioning all forms of discrimination has been amended to meet EU standards related to the independence of the National Council for Combating Discrimination.”

8 A se vedea opinia Comisiei Europene exprimată în Raportul din septembrie 2006 comparativ cu opiniile

Dreptul UE dispune imperativ independența organismelor naționale antidiscriminare. Astfel, independența organizațională și funcțională a CNCD, care este membru deplin al EQUINET și al Grupului de lucru pentru transpunerea standardelor aplicabile organismelor de egalitate în UE, se reflectă și în reglementările Directivei 1500/14-mai-2024 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității de tratament și a egalității de șanse între femei și bărbați în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă și de modificare a Directivelor 2006/54/CE și 2010/41/UE.

Potrivit acestei directive a UE, CNCD este garanția respectării de către România a standardelor în ceea ce privește *resursele, independența și competențele* necesare pentru

exprimate în Rapoartele din 2002, 2003, 2005, infra parag.5.1.1., raportat la parag.1.5.4, 1.5.5., 1.5.7.; pentru comparație vezi opiniile ECRI, infra parag. 2.2.1., 2.2.2., opiniile Comitetului Consultativ CCPMN infra parag.3.1.2., 3.1.4., respectiv recomandările ECRI, infra parag. 2.2.3. și recomandarea Comitetului Consultativ CCPMN, infra parag. 3.1.4. *Ad hicca*, se impun câteva dintre reținerile care atestă conformitatea modificărilor legislative naționale anti-discriminare, inclusiv privind statutul CNCD, cu Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. 2 teza finală). Procedurile de numire a membrilor Colegiului CNCD de către Parlament (art. 23, art.24, art.25 din legea nr. 324/2006) cuprind dispoziții clare referitoare la condițiile de nominalizare, durata mandatului, garanții împotriva destituirilor arbitrare corespunzătoare standardelor prevăzute în Recomandarea de Politică Generală nr. 2 a ECRI (Capitol 5, Principiul 5, pct.4) precum și în Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin.1, teza întâi și alin. 3). Consiliul dispune de libertatea de a-și angaja personalul propriu, de a gestiona resursele proprii, iar fondurile sunt aprobate de Parlament în conformitate cu Recomandarea nr. 2 a ECRI (Capitol 5, Principiul 5, pct. 1, pct.2) și Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin.2 teza a doua). Consiliul realizează rapoarte anuale de activitate, independente și sunt supuse dezbaterei și aprobării Parlamentului (art. 22 alin.2 din legea nr. 324/2006) corespunzător Recomandării ECRI nr. 2 (Capitol 5, Principiul 5, pct. 3) și Directivei Consiliului nr. 43/2000 (art. 13 alin.2 teza finala), Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Competențe și responsabilități pct.3 lit.a). Consiliul acordă asistență de specialitate victimelor discriminării (art. 19 al.1 lit.e) conform Recomandării ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct. 24) și Directivei Consiliului nr. 43/2000 (art.13 alin.2 teza intai). Consiliul investighează, constată, sancționează și monitorizează fapte de discriminare (art.19 alin.1 lit.c, lit.d din legea nr. 324/2006) în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 43/2000 (art. 13 alin.2 teza a doua), Recomandarea ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct. 24), Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Principii cu privire la statutul comisiilor cu competențe cvasi-jurisdicționale). Consiliul elaborează și aplică politici publice, este responsabil cu armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative în domeniul nediscriminării (art. 18 alin.1 și alin.2 din legea nr. 324/2006) în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 43/2000 (art.13 alin.2 teza finala) și Recomandarea ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct.24), Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Competențe și responsabilități, pct. 3 lit. a i) și lit. b). Transpunerea prevederilor Directivelor Consiliului European nr. 43/2000 și nr. 78/2000 prin adoptarea legii nr. 324/2006 asigură alinierea legislației nediscriminare din România la acquis-ul comunitar în materia nediscriminării. Astfel cum prevede art. 6 alin.1 și alin.2 din Directiva Consiliului nr. 43/2000 trebuie avut în vedere că România a introdus prevederi mai favorabile în vederea asigurării protecției principiului tratamentului egal decât prevederile stipulate în Directivă, sub aspectul organismului specializat în combaterea discriminării, astfel încât, în nici o circumstanță, implementarea Directivei, prin modificarea legislației nediscriminare, nu poate constitui un motiv pentru o reducere a nivelului protecției împotriva discriminării deja prevăzut în România. Potrivit art. 17 alin.1 din Directiva nr. 43/2000, România are obligația de a comunica Comisiei Europene toate informații necesare în aplicarea Directivei și în mod regulat la fiecare 5 ani. Netranspunerea ori transpunerea necorespunzătoare a prevederilor Directivelor Consiliului nr. 43/2000 și nr. 78/2000 prin modificarea legii nr. 324/2006 poate declanșa o eventuală procedură de infringement împotriva României de către Comisia Europeană.

îndeplinirea atribuțiilor specifice autorității naționale de promovare a egalității în temeiul Directivelor 2006/54/CE și 2010/41/UE.

Directiva (UE) 2024/1499 a Consiliului din 7 mai 2024 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității în domeniul egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, în domeniul egalității de tratament în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă între persoane, indiferent de religie sau convingeri, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală și în domeniul egalității de tratament între femei și bărbați în materie de securitate socială și în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii și de modificare a Directivelor 2000/43/CE și 2004/113/CE (JO L, 29.5.2024, ELI, enunță:

Organismele de promovare a egalității își pot îndeplini efectiv rolul *numai dacă sunt în măsură să acționeze în deplină independență, fără a fi supuse vreunei influențe externe*"; „Organismele de promovare a egalității ar trebui, în special, să acționeze în mod imparțial atunci când desfășoară o anchetă sau când evaluează un caz, mai ales atunci când organismul de promovare a egalității deține competențe decizionale obligatorii”; „Statele membre iau măsuri pentru a se asigura că organismele de promovare a egalității sunt *independente* și nu sunt supuse niciunei influențe externe și că acestea *nu solicită sau nu acceptă instrucțiuni din partea guvernului sau a vreunei alte entități publice sau private atunci când își îndeplinesc sarcinile și își exercită competențele*” (Art. 3: Independență); „(1) Statele membre se asigură că organismele de promovare a egalității *sunt competente să furnizeze și să motiveze o evaluare a cazului, inclusiv stabilirea faptelor și o concluzie motivată privind existența discriminării*” (Art. 9: Avize și decizii); „Statele membre se asigură că, în cadrul procedurilor menționate la articolele 6-10, este protejat dreptul la apărare al persoanelor fizice și juridice implicate. *Deciziile obligatorii menționate la articolul 9 sunt supuse controlului judiciar, în conformitate cu dreptul intern* (Art. 11: Garanții procedurale).

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării deține, printre alte atribuții de natura promovării principiului nediscriminării printr-o varietate de procedee și acțiuni de combatere a discriminării și promovării principiului egalității de șanse și nediscriminare la nivel național, competența aplicării mai multor acte normative în sensul constatării și sancționării contravenționale a tuturor formelor de discriminare săvârșite pe teritoriul României în oricare dintre sectoarele vieții sociale – așadar, inclusiv în domeniul educației⁹.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării funcționează în prezent ca jurisdicție specială administrativă în domeniul combaterii și sancționării tuturor formelor de discriminare, prin emiterea unor acte administrativ-jurisdicționale în cadrul unei proceduri jurisdicționale, soluționând cu putere de adevăr legal litigii juridice în materia nediscriminării, în baza principiilor fundamentale care stau la baza jurisdicțiilor

⁹ A se vedea dispozițiile Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu toate completările și modificările ulterioare; ale Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, cu toate modificările și completările ulterioare; ale Ordonanței de Urgență nr. 61/2008 privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, cu toate modificările și completările ulterioare; ale Ordonanței de Urgență nr. 67/2007 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul schemelor profesionale de securitate social.

(administrativ-jurisdicționale și judiciare).

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării are misiunea de a aplica legislația națională care transpune dreptul obligatoriu al Uniunii Europene în materia nediscriminării și egalității de șanse la nivel intern, în toate domeniile vieții sociale: muncă, egalitatea în activitatea economică și în materie de angajare și profesie; accesul la educație; accesul la serviciile publice administrative și juridice, de sănătate, la alte servicii, bunuri și facilități; libertatea de circulație, accesul în locurile publice; dreptul la demnitatea personală, dreptul la libertate, conștiință și credință religioasă.

Valorificându-și statutul jurisdicțional de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării pe teritoriul României în toate domeniile vieții sociale și în legătură cu toate criteriile de discriminare care se subordonează principiului nediscriminării, CNCD soluționează sute de cazuri anual prin care asigură egalitatea de șanse și nediscriminare, în special pentru cele mai vulnerabile categorii de persoane, precum: categoria persoanelor cu dizabilități, a bolnavilor cronici necontagioși, categorii defavorizate, categorii sociale expuse vulnerabilităților, categorii socio-profesionale, categoriile definite prin vârstă, naționalitate sau etnie etc.

De asemenea, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării deține calitatea de expert judiciar *ope legis*, participant obligatoriu în temeiul disp. art. 27 din O.G. nr. 137/2000R la judecarea tuturor cauzelor civile intentate direct în instanțe în scopul răspunderii civile delictuale pentru încălcarea principiului nediscriminării. În felul acesta, CNCD, prin emiterea unor lucrări de specialitate în calitatea sa de expert judiciar antidiscriminare în cauzele intentate direct în instanțe (separat de cauzele aflate pe rolul Consiliului), și-a adus în mod activ și pozitiv contribuția la judecarea până în prezent a aproximativ 27.733 de cauze, participând în felul acesta la asigurarea unor remedii efective în favoarea victimelor discriminării¹⁰.

În vederea îndeplinirii condiționalităților *ex-ante* privind nediscriminarea, egalitatea de gen și drepturile persoanelor cu dizabilități pentru perioada de programare 2014-2020, Consiliul a susținut cursuri de pregătire pentru persoanele implicate în gestionarea fondurilor europene și a elaborat câte un ghid pentru fiecare dintre cele trei condiționalități. Ulterior, CNCD a făcut parte, în calitate de membru, din Comitetele de monitorizare a liniilor de finanțare.

Pentru perioada de programare 2021-2027, Consiliul este responsabil de îndeplinirea și monitorizarea proiectului „O aplicare și implementare eficace a Cartei drepturilor fundamentale a UE”, făcând parte din Comitetul de monitorizare, precum și din Comitetele de monitorizare a celorlalte linii de finanțare, la nivel național. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este responsabil și pentru viitor de îndeplinirea uneia dintre condițiile esențiale pentru obținerea unor fonduri de către România pe paliere de finanțare specifice domeniului egalității de șanse și nediscriminare, pilon de bază pe care se fundamentează principiile Uniunii Europene.

Toate aceste activități, respectiv realizări instituționale au fost realizate în contextul unui deficit numeric constant de personal. În cadrul Consiliului lucrează 67 de salariați: membrii Colegiului director, consilieri juridici, consilieri. Personalul s-a confruntat

¹⁰ A se vedea <https://www.cncd.ro/rapoarte/>.

dintotdeauna cu inechități salariale injuste raportat la veniturile salariale ale celorlalți funcționari publici care compun aparatul administrației publice centrale¹¹.

Având în vedere aceste argumente care privesc contextul înființării și imperativul european al existenței și funcționării Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, atragem atenția că *reducerea sau eliminarea protecției împotriva discriminării în România* ar fi discordantă cu dispozițiile imperative ale Dreptului european și în deplină disonanță cu *solicitările exprese ale Comisiei Europene de consolidare a statutului CNCD, sub aspectul independenței organizaționale și funcționale în raport cu toate celelalte autorități publice din România*.

Adoptarea unor astfel de măsuri ar conduce *de plano* la declanșarea procedurii de „infringement” la adresa României¹².

În trecut, Comisia Europeană a emis „*Scrisoarea de somare – Încălcarea nr. 2012/2145*” și „*Scrisoarea de somare – Încălcarea nr. 2012/2145 - punerea în întârziere suplimentară*”, prin care sesiza o problemă de transpunere defectuoasă a Directivei 78/2000/CE și a Directivei 43/2000/CE. „Scrisorile” au vizat pronunțarea de către Curtea Constituțională a României a deciziilor nr. 818, 819, 820, 821, 997 și 1325 din 2008, care declarau dispozițiile O.G. nr. 137/2000 ca fiind neconstituționale în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că fie CNCD, fie instanțele judecătorești, are/au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

Prin aceste „somații”, Comisia Europeană ridică problema de transpunere defectuoasă a celor două directive, din perspectiva deciziilor Curții Constituționale a României care limita competența CNCD de a analiza, în vederea armonizării, a prevederilor actelor normative care contravin principiului nediscriminării.

Or, dacă pentru o atare limitare de competență ca urmare a deciziilor instanței de contencios constituțional, Comisia Europeană a decis emiterea unor asemenea somații, sunt de prevăzut reacția și măsurile categorice pe care Comisia le-ar întreprinde la adresa României dacă ar fi periclitată funcționarea ori existența organismului național care răspunde exigențelor art. 13 și 15 din Directiva 2000/43/EC și art. 17 și 18 din Directiva 2000/78/EC (CNCD).

În ideea consolidării Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, ca organism național pentru egalitate de șanse și nediscriminare în România, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat, la data de 31 octombrie 2023, o rezoluție privind aplicarea de către România a Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale¹³.

Comitetul de Miniștri menționează la punctul 7 din Rezoluție, în legătură cu statutul și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, nevoia ca instituția

11 Inechitățile salariale în cauză s-au produs inclusiv cu nesocotirea dispozițiilor art. 413 din OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, potrivit cărora, la baza raporturilor de serviciu dintre autoritățile și instituțiile publice și funcționarii publici stă principiul egalității de tratament față de toți funcționarii publici, orice discriminare față de un funcționar public, definită în conformitate cu prevederile legislației specifice privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, fiind interzisă.

12 A se vedea dispozițiile art. 17, alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

13 Rezoluția la: https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680ad2296.

românească de egalitate și nediscriminare să fie consolidată din punctul de vedere al resurselor umane și a resurselor financiare. Cităm: „...să creeze condițiile necesare pentru ca CNCD să își îndeplinească mandatul în mod eficient. Autoritățile ar trebui să se asigure că funcționarii sunt independenți și că instituția dispune de resurse suficiente”.

Atragem atenția asupra faptului că o eventuală afectare a statului de independență a CNCD, printr-o măsură de natura comasării, ar fi *per se* contrară obligațiilor imperative rezultate din dispozițiile art. 13 și 15 din Directiva 2000/43/EC, ale art. 17 și ale art. 18 din Directiva 2000/78/EC, care prevăd obligația înființării unui organism național independent, potrivit cerințelor Comisiei Europene și competent să aplice sancțiuni juridice eficiente, proporționale și disuasive în domeniul nediscriminării.

Or, *singura autoritate națională care îndeplinește cerințele dreptului UE, confirmată prin rapoartele Comisiei Europene, competentă la nivel național să aplice sancțiuni juridice eficiente, proporționale și disuasive în domeniul nediscriminării, este Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în a cărei autoritate materială intră aplicarea dispozițiilor O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, act normativ intern care transpune în dreptul intern Directiva 2000/43/EC și Directiva 2000/78/EC.*

Pe de altă parte, o eventuală măsură a comasării CNCD cu orice altă autoritate autonomă a administrației publice centrale nu este fezabilă nici din punct de vedere economic, având în vedere că personalul Consiliului, astfel cum rezultă din grilele de salarizare *per a comparatio*, este salarizat net inferior oricărei alte instituții centrale.

Or, având în vedere că o astfel de măsură ar impune *de plano* atât respectarea obiectivului transpunerii dreptului UE, astfel încât să fie îndeplinite obligațiile europene de eficiență instituțională (ceea ce, raportat la cerințele Comisiei Europene și ale Consiliului Europei, ar presupune *ipso facto* cel puțin menținerea resurselor actuale de personal al CNCD, calificat în domeniul nediscriminării), cât și respectarea principiului egalității și nediscriminării salariale în cadrul aceleiași autorități (prin urmare, personalul CNCD ar beneficia *de jure* de drepturi salariale net superioare celor deținute în prezent, echivalente personalului din cadrul autorității cu care ar urma să se comaseze), ar fi una incontestabil contrară obiectivului reducerii deficitului bugetar care ar sta la baza unei astfel de comasări.

Precizăm că nu se susține ipoteza comasării CNCD cu o altă instituție, de pildă cu Avocatul Poporului, după un eventual model regăsit într-un alt stat membru al UE, având în vedere atribuțiile de competență multiple ale CNCD în raport cu disproporția numărului de cazuri înregistrate în acele state – mult mai multe cazuri de discriminare semnalate și constatate în România de către, sau cu participarea CNCD, după caz.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu un colectiv subdimensionat și cu cel mai scăzut nivel de salarizare în cadrul aparatului administrației publice centrale înregistrează aproximativ 1000 de dosare noi anual prin care este investit cu sancționarea contravențională a faptelor de discriminare pe diverse criterii de discriminare, în toate domeniile vieții sociale; participă la aproximativ 550 de procese noi anual în contencios administrativ, al căror obiect îl reprezintă controlul judiciar aplicat hotărârilor emise de către CNCD; participă la judecarea a aproximativ 3000 de procese noi anual intentate

direct pe rolul instanțelor de drept comun din România pentru a răspunde cerinței de aigurare a unui grad eficient de compensație pentru victimele discriminării stabilite prin dispozițiile art. 13, ale art. 15 din Directiva 2000/43/EC și ale art. 17 și 18 din Directiva 2000/78/EC. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării participă obligatoriu la judecarea tuturor acțiunilor judecătorești având ca obiect despăgubirea victimelor discriminării, intentate direct pe rolul completurilor de judecată din cadrul tuturor instanțelor naționale¹⁴.

În loc de concluzii

Se desprinde din inițiativele Consiliului Europei și ale instituțiilor Uniunii Europene, începând cu perioada îndeplinirii condițiilor de aderare la Uniune și pe tot parcursul post-aderare, că instituția națională în domeniul egalității de șanse și nediscriminare în România, CNCD, nu doar că trebuie să-și conserve statutul de autoritate autonomă și independentă în relațiile cu Executivul și cu decidenții politici, dar este necesară întărirea sa instituțională prin asigurarea unor resurse umane și economice necesare îndeplinirii obligațiilor ce decurg din transpunerea și aplicarea obligatorie a dreptului UE.

Nutrim speranța că măsurile de reformă nu vor afecta autonomia și independența instituției naționale de combatere a discriminării (CNCD). Doar astfel nu vor fi afectate nici obligațiile juridice ale statului român de a garanta existența și funcționarea unei instituții naționale competente să aplice sancțiuni efective, eficiente și disuasive în materia nediscriminării, în scopul realizării unor remedii concrete în favoarea victimelor discriminării pe teritoriul României, potrivit dispozițiilor imperative ale art. 13 și ale art. 15 din Directiva 2000/43/EC și art. 17 și 18 din Directiva 2000/78/EC.

Factorii politici de decizie au datoria și responsabilitatea eliminării oricărei situații de risc care ar afecta stabilitatea sau eficiența organismelor naționale înființate în baza obligațiilor rezultate din normele europene, în special a acelor autorități care dețin competențe în domeniul protejării drepturilor omului (precum CNCD). Neconformarea la aceste cerințe ar conduce la declanșarea procedurii de „infringement”, cu consecințe juridice și economice de natura celor rezultate din hotărârea pronunțată în cauza *Cauza C-549/18, Comisia Europeană (Comisia) împotriva României*¹⁵.

Nicio măsură politică, fie și privită prin prisma unui deziderat obiectiv (cel al reducerii deficitului bugetar), nu trebuie să afecteze statutul instituțional cerut în mod expres de către Uniunea Europeană și Consiliul Europei întrucât ar genera un dublu risc: cel la adresa statului, care ar putea suporta consecințele administrativ-juridice și economice ale declanșării procedurii de infringement la adresa statului român; cel la adresa societății românești, care ar fi văduvită de existența și expertiza instituției de garantare și protejare a

14 A se vedea <https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2025/04/Raport-de-activitate-CNCD-2024.pdf>.

15 *Cauza C-549/18, Comisia Europeană (Comisia) împotriva României* are o semnificație deosebită pentru România, respectiv un impact și un avertisment majore, întrucât C.J.U.E. a dispus, în această cauză, sancțiuni pecuniare pentru nerespectarea obligațiilor de stat membru de a comunica măsurile de transpunere a unei directive UE adoptate în conformitate cu o procedură legislativă. Ssancțiunile auu constat în, distinct de cheltuielile de judecată, obligarea României la plata către Comisia Europeană a unei sume forfetare de 3.000.000 €.

exercitării drepturilor omului în condiții de egalitate și nediscriminare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Societatea nu se poate apăra singură împotriva pericolelor care pândesc democrația noastră, oricum fragilă și, astfel, expusă, în absența instituțiilor de profil, precum este Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Triumful „vocii rațiunii” este cu atât mai necesar în condițiile cultivării în ultimul timp, la noi, a extremismului și a escaladării discursului la ură și discriminare. Astfel de manifestări au încercat recent întreaga noastră societate. Sunt necesare măsuri de salvagardare a democrației românești și, în extenso, a celei europene. România are obligații juridice în construcția Uniunii Europene și în susținerea exercițiului libertății drepturilor omului în condiții de egalitate și nediscriminare prin menținerea și întărirea instituției naționale competente să aplice sancțiunile juridice impuse de dreptul UE.

Realitățile sociale și juridice, la nivel național și european impun ca instituția CNCD să fie consolidată, eficientizată și credibilizată. Sunt de dorit măsuri administrative și legislative care să asigure independența executivă și politică. Ca urmare, ar fi de evitat măsuri de natura comasării sau fuziunii, al căror efect inevitabil ar fi acela al afectării domeniilor de competență și, astfel, al diminuării sau chiar eliminării gradului de protecție a exercițiului drepturilor omului în condiții de egalitate și nediscriminare pe teritoriul României.

Găsim ca imperios necesară solidarizarea societății civile cu această cauză de interes comun care privește existența Consiliului. Am în vedere aici, în mod special, acea parte a societății civile, organizații neguvernamentale al căror partener instituțional permanent a fost CNCD în îndeplinirea misiunii comune – garantarea exercitării drepturilor omului în condiții de egalitate și nediscriminare, atât prin instrumente preventive, constând în organizarea și derularea în parteneriate a unor multiple și diverse proiecte și campanii în domeniul egalității de șanse și al combaterii discriminării, cât și prin măsuri punitive efective, eficiente și disuasive în materia nediscriminării, în scopul realizării unor remedii concrete și depline în favoarea victimelor discriminării pe teritoriul României.

Măsuri care aduc atingere CNCD ar avea un impact negativ și asupra funcționării organizațiilor societății civile dedicate drepturilor omului. Colaborarea dintre Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și asociațiile și fundațiile de profil sunt posibile doar în condițiile unui Consiliu autonom și eficient.